

Nr 268.

Av herr **Hjalmarson**, med förslag till lag om medling i arbetstvister m. m.

Under åberopande av motiveringen i min motion nr 267 får jag hemställa, att riksdagen måtte för sin del besluta godkänna här bilagda förslag till ny lag om medling i arbetstvister; samt att riksdagen måtte för sin del besluta, att lagen den 28 maj 1920 om särskilda skiljedomare i arbetstvister försettes ur kraft.

Stockholm den 26 januari 1950.

Jarl Hjalmarson.

Bilaga A.

Medlingslagen.

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

Lag

Lag

om medling i arbetstvister;

om medling i arbetstvister;

given Stockholms slott den 28 maj 1920.

given Stockholms slott den

1 §.

För vart och ett av de distrikt, i vilka riket för sådant ändamål av Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att, på sätt nedan sägs, medla i tvister mellan arbetsgivare och arbetare; dock att denna lag icke gäller i fråga om arbetsgivare och arbetare, å vilka bestämmelserna i 3 kapitlet lagen om förenings- och förhandlingsrätt äga tillämpning.

För vart och ett av de distrikt, i vilka riket för sådant ändamål av Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att, på sätt nedan sägs, medla i tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Denna lag gäller dock icke tvister mellan arbetsgivare och sådana arbetstagare i statens eller kommunernas tjänst, för vilka gälla särskilda bestämmelser rörande förhandlingsrätt, och ej heller arbetstagare, å vilka bestämmelserna i 3 kapitlet lagen om förenings- och förhandlingsrätt äga tillämpning.

Nuvarande lydelse.

Därest så prövas påkallat, må Konungen tillika antingen uppdraga åt förlikningsman att jämväl utom sitt distrikt vara förlikningsman med visst, på annat sätt bestämt verksamhetsområde eller ock för sådant verksamhetsområde förordna särskild förlikningsman.

Såsom arbetare skall vid tillämpningen av denna lag även anses den som, utan att anställningsförhållande föreligger, utför arbete för annans räkning och därvid till denne intager en beroende ställning av väsentligen samma art som en arbetares till arbetsgivaren; och skall den för vars räkning arbetet utföres anses såsom arbetsgivare enligt lagen.

Föreslagen lydelse.

Därest så prövas — — — förlikningsman.

Såsom *arbetstagare* skall vid — — — av väsentligen samma art som en *arbetstagares* till — — — arbetsgivare enligt lagen.

2 §.

Förlikningsman åligger:

att med synnerlig uppmärksamhet följa arbetsförhållandena inom det honom anvisade verksamhetsområdet;

att, i de fall och på det sätt i denna lag sägs, lämna sin medverkan till biläggande av arbetstvister, som inom samma område uppstå; samt

att eljest, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet.

Åstunda arbetsgivare och arbetare, att förhandling om sådan överenskommelse skall äga rum under ledning av opartisk ordförande, och kan förlikningsmannens medverkan för förhandlingen icke lämnas eller anses den icke böra påkallas, må på framställning av parterna socialstyrelsen, där den finner omständigheterna därtill föranleda, utse lämplig person att leda förhandlingarna.

Förlikningsman åligger:

att med — — — verksamhetsområdet; *samt*

att i de fall — — — uppstå.

3 §.

Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbets-

Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbets-

Nuvarande lydelse.

tvist, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydhet, bör förlikningsmannen genom personligt besök å den plats, där tvisten utbrutit, eller på annat sätt träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad om, vari tvisten består, hemställa till de tvistande att i avbidan på tvistens lösning icke vidtaga, vidhålla eller utvidga arbetsinställelse, kalla de tvistande att, själva eller genom utsedda ombud, å bestämd tid och plats sammankomma till förhandling med varandra inför förlikningsmannen samt söka att under dessa förhandlingar, vilka anordnas på sätt lämpligast synes, åvägbringa tvistens lösning.

Även om uppkommen arbetstvist icke medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydhet, skall förlikningsmannen kalla de tvistande till förhandlingar, på sätt här ovan stadgats, därest begäran därom framställes av arbetsgivare eller organisation, omfattande minst hälften av de av tvisten berörda arbetarna.

3 a §.

Innan arbetsinställelse vidtages skall, därest giltigt hinder icke möter, underrättelse om åtgärden lämnas motsidan ävensom förlikningsmannen eller, om tvisten berör flera förlikningsmäns verksamhetsområden, en av förlikningsmännen sist å sjunde dagen före den dag, då åt-

Föreslagen lydelse.

tvist, som medfört eller synes hota att medföra *arbetsinställelse*, bör förlikningsmannen *på lämpligt sätt* träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad — — — arbetsinställelse *samt, där förhållandena så påkalla*, kalla de — — — tvistens lösning.

Även om uppkommen arbetstvist icke medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse, skall förlikningsmannen, sedan parterna vid förhandlingar sig emellan gjort allvarliga försök att lösa tvisten utan att enighet därvid stått att vinna, på framställning av endera eller båda parterna kalla de tvistande till förhandlingar på sätt ovan stadgats, såvida tvisten kan anses vara av beskaffenhet att påkalla förlikningsmans ingripande.

Förlikningsman bör jämväl i fall, då han icke jämlikt denna paragraf är skyldig att ingripa, på begäran av arbetsgivare och arbetstagare åtaga sig uppdrag att biträda dem såsom opartisk ordförande vid förhandlingar i arbetstvist, i den mån hans tid det medgiver och tvistens beskaffenhet och omfattning så påkallar.

4 §.

Innan arbetsinställelse — — — eller, om tvisten berör flera förlikningsmäns verksamhetsområden, *socialstyrelsen* eller en av förlikningsmännen sist å sjunde dagen — — — början. Finnes å motsidan oorganiserade *arbetstagare*, må underrättelsen, i vad den avser nämnda *arbets-*

Nuvarande lydelse.

gården skall taga sin början. Finnas å motsidan oorganiserade arbetare, må underrättelsen, i vad den avser nämnda arbetare, ske genom allmänt synliga anslag å arbetsplatsen. Underrättelsen skall innehålla redogörelse för anledningen till åtgärden.

Förseelse mot bestämmelserna i första stycket straffas med böter, högst 300 kronor. Åtal för förseelsen anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare. Ådömda böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

4 §.

För inkallande av de tvistande skall förlikningsmannen, i den mån de ej lämpligen kunna personligen kallas, anlita annan utväg, som efter omständigheterna kan anses ändamålsenlig, såsom meddelande till förening, vilken de tvistande å endera sidan tillhöra, eller till någon, som för talan i tvisten, eller anslag å eller vid arbetsplatsen eller kungörelse i tidning. Arbetsgivare är pliktig att på begäran av förlikningsmannen låta å eller vid arbetsplatsen anslå kallelse å arbetarna.

Det åligger de tvistande att efterkomma förlikningsmannens kallelse.

5 §.

Är arbetsinställelse icke för handen och hava de tvistande, sedan förhandling ägt rum, å båda sidor för förlikningsmannen tillkännagivit, att de anse fortsatt förhandling ej vara till gagn för tvistens lösning, må kallelse å de tvistande ej vidare av förlikningsmannen utfärdas; dock äger han, om ändrade förhållanden därtill föranleda, inbjuda de tvistande till — — — nya förhandlingar.

Föreslagen lydelse.

tagare, ske — — — anledningen till åtgärden.

Förseelse mot — — — allmän strafflag.

5 §.

För inkallande av — — — å arbetstagararna.

Det åligger — — — förlikningsmannens kallelse.

Är arbetsinställelse — — — till nya förhandlingar.

6 §.

De förhandlingar, som av förlikningsmannen anordnas med och mel-

De förhandlingar — — — synas lämpliga.

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

lan de tvistande, skola i främsta rummet hava till syfte att åvägabringa överenskommelse i enlighet med anbud eller förslag, som under förhandlingarna kunna bli framställda från de tvistande själva; ankommande därvid på förlikningsmannen att, om och i den mån sådant kan anses ägnat att befordra en god lösning av tvisten, hemställa om de jämkningar eller medgivanden, som för ändamålet kunna synas lämpliga.

Försummar vid förhandling, som anordnats av förlikningsman, någon av de tvistande parterna att fullgöra vad enligt 4 § andra stycket lagen om förenings- och förhandlingsrätt åligger honom, må förlikningsmannen på hemställan av andra parten anmäla försummelsen hos arbetsdomstolen; och äge arbetsdomstolen genom vite tillhålla parten att fullgöra sitt åliggande ävensom på anmälan av förlikningsmannen utdöma vitet. Sådant vite skall tillfalla kronan och, om tillgång till dess gäldande saknas, förvandlas enligt allmän strafflag.

Försummar vid — — — enligt allmän strafflag.

7 §.

Det bör vara en var av de tvistande angeläget att, i den mån sådant erfordras för att bereda förlikningsmannen tillförlitlig grund för tvistens bedömande, på anhållan av förlikningsmannen giva honom del av räkenskaper och andra handlingar samt meddela statistiska och andra uppgifter, varöver de tvistande förfoga, ävensom hålla vederbörande arbetsplatser för förlikningsmannen tillgängliga. Den som, enligt vad nu är sagt, går förlikningsman tillhanda äger att, i den omfattning han finner behövt, göra förbehåll, att vad förlikningsmannen på sådant sätt erfar ej må av denne yppas.

Det bör vara — — — av denne yppas.

8 §.

Kan icke vid förhandlingarna inför förlikningsmannen enighet vinnas, må han uppmana de tvistande att låta tvisten avgöras av sådan skilje-

Kan icke vid förhandlingarna inför förlikningsmannen enighet vinnas, må han uppmana de tvistande att lämna uppdrag åt en eller flera

Nuvarande lydelse.

domare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat, eller att eljest lämna uppdrag åt en eller flera personer, vilkas utlåtande de tvistande utfästa sig att efterkomma, att, efter prövning, om och i vilken mån de fråna eller andra sidan framkomna påståendena må vara befogade och på vilket sätt följaktligen den föreliggande tvisten rättast bör lösas, såsom skiljemän skilja de tvistande emellan.

I händelse uppmaning i sistnämnda syfte efterkommes av parterna, bör förlikningsmannen, i den mån så befinnes behöfligt, lämna sin medverkan för utseende av skiljemän, underrätta dessa om uppdraget samt i övrigt medverka till, att det åsyftade avgörandet må komma till stånd.

Ej må förlikningsman själv åtaga sig skiljemannauppdrag i arbetstvister.

Föreslagen lydelse.

personer, vilkas utlåtande — — — skilja de tvistande emellan.

I händelse sådan uppmaning efterkommes av parterna — — — må komma till stånd.

Ej må förlikningsman själv åtaga sig skiljemannauppdrag i arbetstvister, med mindre Kungl. Majt för särskilt fall härtill lämnat tillstånd.

9 §.

Vad i 3 § är stadgat avser icke arbetstvister, som uppstått inom näringsgren, industriell anläggning eller arbetsföretag, där särskild förhandlings-, förliknings- eller skiljenämnd är upprättad, med mindre de tvistande å ömse sidor påkalla förlikningsmannens mellankomst eller förhållandena göra sannolikt, att den särskilda nämnden icke varder för tvistens biläggande anlita, eller ock förhandling inför sådan nämnd i stadgad ordning ägt rum, utan att uppgörelse vunnits.

Ej heller äga stadgandena i berörda paragraf tillämpning i fråga om tvist, som hänskjutits till sådan skiljedomare i arbetstvisten, varom i lag är särskilt stadgat.

Vad i 3 § är stadgat — — — utan att uppgörelse vunnits.

10 §.

I fråga om rättsverkan av de tvistandes överenskommelser, utfästelser eller andra beslut under förhandlingar, om vilka i denna lag är sagt, gäller, allt efter beslutens innehåll och

I fråga om rättsverkan — — — allmän lag förmår.

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

det sätt, varpå de tillkommit, vad allmän lag förmår.

11 §.

Berör utbruten tvist, som påkallar förlikningsmans ingripande, även annan förlikningsmans verksamhetsområde, åligger det förlikningsmännen att, så fort ske kan, om tvistens utbrytande ävensom, så vitt möjligt, angående densammans omfattning insända underrättelse till socialstyrelsen, som förordnar en av förlikningsmännen att i tvisten medla eller, där sådant finnes påkallat, hos Konungen anhåller om dylikt förordnande för annan person.

Där förlikningsman finner påkallat, att särskild person förordnas att leda förhandling, som i 3 § andra stycket sägs, har förlikningsmannen att därom göra framställning hos socialstyrelsen, som, ifall skäl därtill äro, hos Konungen anhåller om meddelande av dylikt förordnande.

12 §.

Där arbetstvist innebär synnerlig fara för arbetsfreden eller sådant eljest prövas påkallat, äger Konungen uppdraga åt sakkunniga och erfarna personer att i egenskap av särskild förlikningskommission, jämte vederbörande förlikningsman eller, där han finnes icke lämpligen kunna taga befattning med arbetstvisten, i hans ställe medla i densamma.

Sådant uppdrag må även lämnas särskild person.

13 §.

Förlikningsman skall föra dagbok angående vad som förefaller i de tvister, med vilka han tager befattning. Överenskommelser, utfästelser eller andra beslut av de tvistande skola i nämnda dagbok fullständigt intagas eller densamma biläggas.

Förlikningsman skall inom tre månader efter varje kalenderårs utgång till socialstyrelsen insända berättelse om sin verksamhet under året samt

Berör utbruten tvist, — — — som förordnar en av *de förlikningsmän, vilkas verksamhetsområde tvisten berör, eller ock annan förlikningsman att i egenskap av särskild förlikningsman* i tvisten medla eller, där så finnes påkallat, hos Konungen anhåller om dylikt förordnande för annan person.

Finner sig förlikningsman icke kunna medhinna eller icke lämpligen böra taga befattning med en eller flera inom hans verksamhetsområde uppkomna arbetstvister, bör han om förhållandet göra anmälan till socialstyrelsen, som, där den finner omständigheterna därtill föranleda, förordnar en av övriga förlikningsmän eller ock annan person att i egenskap av tillfällig förlikningsman medla i den eller de tvisterna.

Där arbetstvist innebär — — — särskild *förlikningskommission medla* i densamma.

Konungen äger även uppdraga åt enskild person att i egenskap av särskild förlikningsman medla i sådan tvist.

Förlikningsman — — — biläggas.

Förlikningsman skall — — — under detsamma handlagts.

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

om förloppet av de tvister, som under detsamma handlagts.

Berättelsen skall genom socialstyrelsens försorg befordras till trycket.

14 §.

Närmare föreskrifter rörande förlikningsmännens och förlikningskommissionens verksamhet meddelas av Konungen.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

15 §.

Angående ersättning till förlikningsman, ledamot av förlikningskommission och sådan opartisk ordförande, om vilken i 2 § sägs, gälla vad Konungen därom stadgar.

Angående ersättning till förlikningsman, *tillfällig och särskild förlikningsman samt* ledamot av förlikningskommission gälla vad Konungen därom stadgar.

Se kungörelsen (bilaga B) § 5.

Ej må förlikningsman av arbetsgivare eller *arbetstagare* eller deras organisationer tillgodonjuta gottgörelse, i vad form det vara må, för sin medverkan *enligt denna lag* vid biläggande av uppkommen arbetstvist. *Ej heller må förlikningsman för uppdrag såsom opartisk ordförande i arbetstvist inom det honom anvisade verksamhetsområdet, åtnjuta gottgörelse, varom nu sagts, med mindre socialstyrelsen för särskilt fall det medger.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920, då lagen den 31 december 1906 angående medling i arbetstvister upphör att gälla.

Denna lag träder i kraft den _____, då lagen den 28 maj 1920 angående medling i arbetstvister upphör att gälla.